

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 58.

V Ljubljani, v soboto 12. novembra 1898.

Letnik III.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah ob 11. uri dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 8 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Neumnost in lizunstvo.

Vsak dan kaj novega! A malo dobrega. Politikasterstvo, ki ima v zakupu vse naše pe-danj-možičke skrbi zato. Pojdimos po vrsti!

Ob tem času, ko naše razmerje do vlade ni do malo kar nič razjašnjeno, prihaja „Slov. Narod“ in spravlja na dnevni red slovenske politike goriško deželnozborsko abstinenco. Kaj vraga je treba sedaj tega vprašanja? Druzega značaja za širši javnost ne more imeti, nego klečeplastvo pred vlado. Dokler traje vzrok, zakaj so sklenili slovenski goriški deželnozborski poslanci svojo abstinenco, toliko časa je po zdravem razumu brez važnih političkih izprememb nemogoče izpreminjati taktiko. Ali smo res samo otroci? Izpremenilo se pa ni kar nič. Vprašanje šolskega zaklada se še ni rešilo in — „Narod“ bobna proti abstinenci. Mi dobro vemo, kako se je abstinenca pričela in vemo tudi, da so jo ravno gospodje, ki stoje v ozki zvezi z našimi narodnimi prvaki najbolj zagovarjali. Trdno smo prepričani, da sedaj posvetijo listu, ki jih smeši in jim naravnost nalaga, naj bi igrali ulogo komedijantov. Kako globoko smo padli! Predrznost „Slov. Naroda“ je s to zadevo dosegla skrajne meje. Dalje ne more iti. Vprašanje o goriški abstinenci sedaj prožiti ni samo bedasto, marveč naravnost poniževalno in izdajalsko za slovensko političko značajnost.

Da se ti brezvestni neumnosti še doda krepko nadaljevanje, imenujejo Metličani Heina častnim meščanom. Kurja slepota je premajhen izraz za to bolezen, na kateri bole-hajo slovenske občine v tacih slučajih. In ravno sedaj? Za Štajarsko, kjer živi tretjina Slovencev, se izbira namestnik; v Trstu bo, — kot pravijo —, kmalu osebna izprememba v na-mestništvu. In naši ljudje nimajo toliko političke razsodnosti, da bi ž njo krotili svojo prirojeno in pridobljeno vpogljivo zaničevanje samega sebe. Rezka je naša sodba, a bolje je, da vržemo v kot jedenkrat za vselej vse svoje političko

delo, če se na tak način sramotimo sami in si sami delamo največjo škodo. Moštva in zavednosti manjkata vseh straneh. Med seboj se koljemo, na zgoraj pa javkamo in klečeplazimo.

Kolikor objektivno presojamo razmere v naših pokrajinah, moramo reči, da je naša birokracija vse storila, da bi nas oslabila, raznarodila in da je vzlasti v gospodarskem oziru zanemarjala naše kraje nepopisno. Tu iskati zaslug — je mogoče res le ljudem, ki jih je vzgojil nam sovražni sistem. Odkrita beseda je tu bolj nego kje, absolutno potrebna. Brez strahu pričakujemo za-se, odločne obsodbe takih ljudij, kakeršnih se tiče. Ne menimo se zanj. Saj smo že rekli, da med seboj se znamo biti. Kdor se na zgoraj hlina, more hliniti tudi svojo ogorčenost itd. drugod.

Z Dunaja ne izvemo nič. Kaj je z našimi zahtevami? To pač vemo, da se v pogodbenem odseku noben naš poslanec še ni oglasil drugače, nego ko je glasoval za vlado. Voz gre naprej. Vlada vihti bič; živina pa veselo vleče.

Mi radi prepuščamo „Slov. Narodu“ lizunstvo pred vlado; a ravno tako pa prepuščamo slovenskemu narodu odbo o tem. Ne bo dolgo in ne more biti, ko se bo pokazalo, kdo je imel prav. Takrat, sodimo, se nam ne bo go-dilo slabo. Rajše jezo in besnenje osebno lačnih odrodilih klativitezov, nego sramoto! To je naša deviza! Zato pa bolj nego kedaj prosimo vse svoje somišljenike, naj se utrdijo v naših vrstah in naj v njih vstane slovenskemu narodu krepka opora, ko se razsujejo v prah sedanje gnjile, škandalov in budalostij polne političke smeri.

Veleizdajski govor Schönererjev v avstrijskem parlamentu.

Osupnjen stoji pravi avstrijski domoljub, opravičeno se ga polasti tužni čut, da je kaj takega, kakor je bil sobotni govor Schönererjev, mogoče v avstrijskem zastopstvu. Skrb ga ob-haja, kaj bo z našo Avstrijo, ker mož ni govoril za se. Govoril nam je v imenu stotisočev,

ki se sedaj sicer še imenujejo Avstrijci, a ka-tere vleče srce čez črno-žolto mejo v blaženo Nemčijo. Vladni listi so skrajno obsojevali Schönererja in njegov govor, ter apelirali na avstrijski čut prebivalstva. Kdor pa trezno in ob-jeektivno stvar premišlja, ter išče za vsaki učinek vzroke, mora staviti na merodajne kroge, na vlado vprašanje: Kdo je pa temu kriv, da je pri nas v Avstriji prišlo tako daleč? To ni posledica nekaterih let, to je posledica vsacega vladnega zistema v Avstriji, to je posledica zis-tematične vzgoje Velenemštva v Avstriji! Vlada sama je tega kriva, in le čuditi se moramo, da že zdavnej ni prišlo do javnega izbruha nemške irredente. Laška irredenta v Primorju ni čakala toliko časa, preden je stopila v javnost.

Ko je leta 1848. raznim narodom v Avstriji jela pihati milejša sapa, jeli so se narodi gibati in zahtevati svoje pravice v okviru Avstrije. Ako bi se ta naravni razvoj nadaljeval, do-segla bi Avstrija svoj namen, razvoj svojih na-rodov, utrditev monarhične habsburške ideje, in dandanes bi ne bilo mogoče govoriti o več ali manj vrednih narodih v naši državi. A to ovetko avstrijskega državnega razvoja uničila je mrzla sapa Bachovega nemškega centralizma. Nemštvo negovalo se je povsod, v javnem in zasebnem življenju, in kdor je bolj povdarjal svojo nemško zavest, ta je več veljal v merodajnih krogih. Slovan stopiti je moral povsod v ozadje, Avstrija se je vedno bolj približevala Nemčiji, in odtujila — Rusiji, ki je bila v viharjih časih 1848. leta proti revolucionarnim ažarom naša rešitev. V zahvalo je prišlo nasprotstvo avstrijske diplomacije v Krimski vojski! Prišlo je oso-depolno leto 1866 za Avstrijo. Nemštvo je vsta-jalo v naših mejah in izven njih, in doseglo svoj vrhunec 1870. leta, ko se je pruski kralj Viljem IV. proglasil v Versailu za nemškega cesarja. Nemška ideja se je v Avstriji vedno bolj razvijala. Avstrija postala je zaveznica nemškega cesarstva in vlada je vse storila, da se ohrani nemški značaj naše države, da postane Avstrija le takorekoč del Nemčije. Kaj čuda, da

Zopet dve pesmi cesarice Elizabete.

„N. W. Tagblatt“ priobčil je nedavno še dve pesmi preminule blage cesarice. Njih nenavadna globokost, resnost in otožnost, presunja čitatelja. Ali je mogoče, da so se v duši prve najuglednejše gospe v državi, katerej, kakor bi človek sodil, je življenje moralo teči gladko, kakor površina jezera, krasno kakor pomladno nebo in kateri so se tudi najmanjši ukazi izpolnjevali, rodile misli, izcimili občutki, kakor jih navadno samo britke izkušnje ter neizpolnjene želje mo-rejo spočeti.

V spalnici slavnoznane cesaričine vile z imenom Ahillejon na otoku Krfu — Corfú — na Grškem visi prosti leseni okvir. Pod njegovim steklom ste napisani — ne tiskani — sledeči globoko-resni, strogo filozofični, nežni in bi-serni misli polni dve pesmici iz njenega peresa:

I.

„Ob gross, ob klein erscheint was wir gethan
Wenn wir beschlossen unsere Erdenbahn;
Wie schnell ist ausgefüllt die leere Stelle!

Wie viel macht's Unterschied im Ocean,
Ein Tropfen wen'ger oder eine Welle.“

* * *

II. Verzicht.

„Gerüstet sein, wie für die letzte Reise,
Allstündlich ohne sorgendes Bedenken,
Das ist vielleicht die einzig rechte Weise
Der Götter Segen auf ein Haupt zu lenken
Was Du ersehnt, das wird Dich ewig fliehen,
Was Du beweinen kannst, verlierst Du auch,
Die Huld des Schicksals wird nur frei verliehen.
Und suchst Du sie, verweht sie Dir ein Hauch,
Es liegt ein Fluch auf allem ird'schen Trachten,
Und was er hält, das ringt sich nicht mehr los
Doch lernst Du lächelnd Glück und Glanz ver-
achten,
Dann sinkt Dir ihre Fülle in den Schoss.“

* * *

Po slovenski se pesmici glasite:

I.

Al' mnogo kdo al' malo zdaj stori
Se kaže, ko življenje zapusti;
Praznina ta, kak hitro zamaši se!

Kak malo ocean se premeni,
Če kaplja jedna ali val zgubi se.

* * *

II. Odpoved.

Vsak dan in čas na slednje poslovilo
Brez malodušnosti pripravljen biti
Morda jedino pravo je vodilo,
Si blagoslov nebeški izprosi.
Kar si želiš, beži pred táboj vedno,
Po čem bi jokal, tudi to zgubiš;
Usóda dá, kar njej se vidi vredno,
Če iščeš to, pa prazni dim loviš!
Zakleto je posvetnosti iskati:
Iz te zakletve rešne póti ni;
Smehljaje pak ves blesk zaničevati
Stori, da sreča z neba prirosi.

Pavlina Pajkova.

Slovensko gledališče.

1. novembra. — Vprizorili so neizogibno žalostno igro „Mlinar in njegova hči“. V gledališče sem šel le, da vidim gđ. Ogrinčevo v ulogi Marice. H. Bahr deli povsem značilno

je narodnostna ideja med Nemci bujno procvitala. Saj so vsi faktorji delali na to. Naša birokracija, naša trgovina, vse je imelo nemški pečat. Opažati je v tem neka doslednost, katera teži po enem in istem cilju. Le redkokrat je bilo čuti, da se mora naglašati avstrijski patrijotizem, da je treba uvaževati tudi druge narode. Avstrijski čut se je zanemarjal v šolah, kjer so profesorji neustrašeno in slobodno delali in še delujejo za velikonemško idejo, nasprotno se je povsod pri slovanskih profesorjih iskal panslavizem, in marsikateri dotični dogodek preganjanja slovenskih rodoljubov bi lahko napisali iz naše zgodovine.

Sosebno nam Slovencem se je slabo godilo, in akoravno je naše stališče dandanes boljše, vendar ni primerjati s tem, kar bi mi lahko dosegli sebi in Avstriji v korist, ako bi se v resnici izpolnjeval izrek nad avstrijskim parlamentom: „Justitia fundamentum regnorum.“ Poglejmo le, kako v naši kronovini glede jezikovne enakopravnosti postopajo c. kr. okrajna glavarstva, kako se nastavljajo sistematično uradniki slovenščine nezmožni, kako odgovarja ekselencia baron Hein v deželnem zboru kranjskem na slovensko interpelacijo — nemški.

Če se vse to premisli, se ne sme nobena vlada v Avstriji čuditi, da pridejo taki veleizdajski nemški pojavi v avstrijskem parlamentu na dan. Bil je čas, preprečiti take posledice, a žal, višji krogi niso videli nobene nevarnosti v nemštvu in zatiranju slovanstva. Bojimo se, da ne bode več mogoče postaviti dosti močnega jezua, ki bi branil Avstrijo. Nemška strast je vzbujena in dovolj vplivnih ljudij neti hote ali nehote ta ogenj. Če se sedaj višjim krogom ne odpro oči in ne uvidijo nevarnosti, ki jim preti od severne nemške in južne laške irredente, potem pa — Bog pomagaj! Slovani smo storili svojo dolžnost, zahtevajoč pravičnosti za vse narode in stanove.

Jedina rešitev Avstrije je v najskerajnejši izvedbi te pravičnosti in če se to zgodi v naši notranji politiki, uvideli bodo skoro višji krogi, da ima naša država na tej podlagi toliko življenske sile v sebi, da je v resnici opravičen izrek: Avstria erit in orbe ultima.

Iz državnega zbora.

(Izvirno poročilo)

Dunaj, dne 10. novembra 1898.

Zbornični seji dne 5. in 8. novembra sta bili zelo zanimivi, in naj bi bili kazali zopet moč obstrukcije, ter veljavo desnice. Prišlo je pa drugače. Pokazala se je veleizdajska stran Schönererjancev, in nasprotno kipeča ljubezen slovanskih narodov do Avstrije in do dinastije. Za ministerstvo sta bila to dneva zadoščenja.

Državna zbornica je razpravljala dne 5. novembra t. l. vsled predloga nemške ljudske in

Schönererjeve stranke, o obtožbi proti Thunovemu kabinetu zaradi izdaje cesarskih naredb po § 14.

Od nemške ljudske stranke so govorili: Dr. pl. Hofman-Wellenhof, dr. Sylvester in dr. pl. Hohenburger in to s dosledno ostrostjo proti vladi, ki je lahkomišljeno kršila ustavne pravice. Večji del se je spolnil govor Schönererja. Letá govornik je dokazoval, da je uporaba § 14. premišljeno kršenje ustave, in pozivljaj pravosodnega ministra na odgovor, ker je izdal znano ministersko naredbo izključno proti nemško mislečim sodnikom in mu zaklical: „Sramujte se v dušo!“ Govornik ne dvomi, da se bo zopet § uporabljal, a proti temu je le eno sredstvo mogoče in to je odpoved plačevanja davkov in k temu dejanju je skozi okna zbornice pozivljaj govornik nemški narod v Avstriji. Danes koncem stoletja se govori vže o umirajoči Avstriji in o tem, da se na avstrijsko vojsko ni zanašati. Zveza z Nemčijo naj se poruši, a nemški cesar mora avstrijskim narodom pomagati. Končno obrnil se je Schönerer proti nemškemu klerikalcem in jim zaklical: „Proč od Rima!“ To mora biti vojni krk v sedajni narodni bitki! (Wolf pritruje Schönererju.)

Ministerski predsednik Thun je odgovarjal takoj Schönererjevim provokacijam rekoč, da se ne bo potegoval niti za avstrijsko vojsko, niti za pravosodnega ministra, ker je treba večjo stvar uvaževati, namreč avstrijsko mišljenje — le to mišljenje pa ne moreta Schönerer ali pa Wolf izpodkopati. Z izrazi, katere je rabil Schönerer, se žali avstrijsko čutstvo najhuje — in na take provokacije je edino pravi odgovor molčanje. (Molčanje? Boljše bi bilo, da bi vlada Schönererjancem z dejanji zobe pokazala. Opomba ured.) Thun je opravičeval nadalje uporabo § 14 kot po dejanskih razmerah utemeljeno. Živahno pritrujevanje in odobravanje je sledilo Thun-ovemu govoru in poslanci so zapustili po končani seji zbornico s prepričanjem, da tako izdajsko ni v zbornici še nikdo govoril, kakor Schönerer, — ter da mora govor imeti posledice.

Prihodnja seja dne 8. novembra t. l. je stala vedno še pod utisom Schönererjevega govora.

Poslanec pl. Javorski protestoval je v imenu cele desnice proti izvajanju Schönererja v zadnji seji rekoč, da uvideva desnica v Avstriji zaslombo za narodni razvitek narodov, in da stoji zaradi tega vdano in odločno za Avstrije veljavo, ugled in nje mogočnost. Desnica želi mir z vsemi avstrijskimi narodi in zahteva jednake dolžnosti, a tudi jednake pravice. Z Nemci, a ne pod Nemci hoče desnica delati za blagor in povzdigo Avstrije (Levica je bila silno vznemirjena in je neprestano ugovarjala Javorskemu.)

Naslednji govornik dr. Bärenther je govoril o cesarskih naredbah, katere so bile po § 14 izdane, in je dokazoval, da so nezakonite. Finančni minister dr. Kaizl je prevzel zagovor ministerstva. Govoril je stvarno in mirno, dokazal je, da je neutemeljeno, divje postopanje levice prisililo vlado do porabe § 14, ki je sestavljen za slučaj, da zbornica noče, ali ne more poslovati. No, levica je pokazala s svojim postopanjem, da ni sposobna za delo, in zaradi tega je bila, poraba § 14. vsestransko opravičena, obtožba je pa neutemeljena.

Grof Stürgkh je izjavil, da se pridruži Javorskega izjavi in da govori v imenu stranke, katera noče imeti s Schönererjevo stranko nikake zveze in da v imenu svoje stranke izjavlja najostrejšo obsodbo Schönererjevega nastopa, ki mora žaliti vsakega poštenega Avstrijca.

Generalni govornik dr. Funcke je izjavil na to, da naj se jezikovne naredbe odstranijo in takoj bo mir. Dokler se to ne zgodi, ne bo miru v parlamentu. Opozicija se hoče bojevati neprestano z vsemi jej na razpolago stavljenimi močmi, da doseže svoj namen.

Schönerer je izjavil proti pl. Javorskemu in grofu Stürgkhu, da je govoril tako, kakor govori danes velika večina Nemcev v Avstriji, da je govoril odprto, kakor mu velevala njegovo odprto nemško srce, ter je zaupil: „Allddeutschland Heil!“

Poslanec Wolf je takoj hitel svojemu prijatelju na pomoč, hotel je za stvarno popravo govoriti, pa je le dražil desnico in posebno Poljake. Zaklical je, naj sliši celi svet, da so prišli Nemci v Avstriji do iridentovskega mišljenja in to po sodelovanju vlade in desnice, ki delata na pogubo Avstrije, ter je dospel še do vsikla, da so Poljaki „ein Schmarotzervolk.“ Ta beseda je prouzročila silovito razburjenost v parlamentu. Slovani so skočili proti Wolfu, videle so se pesti namerjene proti Wolfu, in slišalo se je divje tulenje. Zbornica se je spremenila v divji orkan. Wolf ni mogel več besede pregovoriti, in sedel je bled in obupan na svoj sedež sredi nečuveno razburkané množice. Bati se je bilo, da ga zdrobi v hitrici silovita moč razžaljenega, razburjenega naroda. Prišel je pa pravočasno porednežu na pomoč predsednik zbornice dr. Fuchs, ter mu vzel besedo, in tako ustavil naraščanje razburjenosti „Junak“ Wolf obsedel je mirno na svojem sedežu, kakor se je videlo duševno in fizično potr. A prišla je še druga kazen.

Socijalni demokrat Daszinský, in sicer Wolfov političen pristaš, zavrne obrekovanje Wolfovo, da so Poljaki „Schmarotzervolk“ dokazujoč, da so Poljaki po celem svetu znani pridni delavci, katerim se ne sme očitati, da žive od tujih žuljev, nasprotno pa, da Wolf sprejema od nemških tovarnarjev milodare, da je tedaj politični berač, in da on živi od političnega bera

igralce v tri struje: mojstri imajo telo, kakoršno zahteva njih duša, potem so igralci, katerih telo ni kos njih veliki duši, in končno slede oni, kateri imajo samo telo brez duše; ti ne morejo ustvarjati, temveč samo posnemajo. Gospodično Ogrinčevu prištevam zadnji vrsti. Ako je v nji kaj osebnosti, ta še spi. Prvi pojav prebujenja konstatoval bodem z največjim veseljem.

* * *

6. novembra. — „Jurčkove sanje“ so takrat predstavljali dostojno. Tako zaokroženih predstav mora vedno zahtevati tudi nedeljsko občinstvo. Igrali so vsi prav dobro. G. Houso le bi opozoril na to, da umetniki ne pretiravajo. Odvaditi se mora tudi nelepemu govorjenju skozi nos in pa zavijanju ust. Sicer pa zasluži njegova marljivost popolno priznanje. Gdč. Štastna je zapela prav slabo v drugem dejanji znano sentimentalno arijo iz opere „Marta“. Gledališče je bilo razprodano; v očigled temu bi ravnala intendantca pametno, ko bi v zimskem času prirejala tudi v nedeljah popoldne primerne predstave širšemu občinstvu.

* * *

8. novembra. — Klarica na vojaških vajah. Opereta v štirih dejanjih. Francoski spisala Raymond in Mars, uglasbil V. Roger.

Gledališče sem zapustil v zavesti, da ima del našega občinstva še toliko zdravega ukusa, da si ne da vsiliti vsake bedastosti od kričave gledališke reklame. Ko bi imeli pri nas že vzgojeno premijersko občinstvo, protestovalo bi bilo glasno ter odklonilo to brezsmiselno zmašilo. Igro dovolj označim, ako povem, da je dejanje popolnoma neverjetno, dialog otročji in puhel, dovtipi pa stari, neukusni in robati. Piscema in uglasbitelj je bila zaman uzor „Mamzelle Nitouche“. Predstavljati si moram ta proizvod le kot — cirkuško pantomimo, ker ima vse v to potrebne groteskno mimiške pogoje.

O glasbi se iznaža naš glasbeni ocenjevalec — o — sledeče: — „Klarica ni opereta v običnem pomenu besede, spada marveč v vrsto iger s petjem, takozvanih vaudevillov. Govorjena šaljiva beseda dominira in le vpleteni so vglasbeni kupleti, napevi in skupni zbori. Uglasbitelj Viktor Roger je dobil od piscev gradivo veselo vsebine. Vesela in razposajena je tudi njegova glasba. Vpljiv dunajske operete je prav lahko zaslediti. Druži se dunajski žanr prav živo s francoskim temperamentom, prvi pač v svojo škodo, ker se je v rokah Francoza preveč zmesil s kričavi cirkusovimi barvami. Mehkobna, hrepentljivega čustvovanja polna dunajska pesem, dunajski

valček, kažeta jednako, kakor i frivolni dunajski kuplet dokaj več ritmične eleganco nego Rogerjeva „Klarica“, katera zaostaja v iznajdljivosti daleč za „Mamzelle Nitouche“. —

Spevoiger na našem odru ni mogoče primerno izvajati, ker nimamo potrebnega glasbenega ensembela. Izjeme v tem oziru ne smejo biti že merodajne intendanci. Gospa Polakova je izvenredna umetnica v svoji stroki. Njena goreča zavzema bi bila vredna boljše stvari kot pa je „Klarica“. Videl sem vse dunajske subretke in operetne dive in reči moram, da g. Polakova za temi v igri kar nič ne zaostaja, pač pa jih prekaša s svojim zvonkim pa razkošnim glasom. Vzbudila je njena igra občo pozornost. Le radi nje je pogledati igro. Gdč. Štastna v ulogi grizetke Berenice je bila pravi kontrast Klarice v igri kakor v petju.

Plinar g. Housa je bil pravcati pariški „polisson“. Svojo ulogo je izvedel popolnoma v smislu piscev ter vzbujal s svojo cirkuško komiko dosti smehu. G. Prejac je zadoščal i glasovno. G. Ineman, Deyl, Fediczkovsky, Lovšin in gdč. Slavčeva so bili prav dobri. Ženski in moški zbor sta se v igri in petju odlikovala. Režija je bila zelo površna. m.

čenja, ter dela politiko za podeljene mu milodare. Govornik mu izreče v imenu poljskega naroda popolno zaničevanje!

Na to je pa poslanec Kubik, ki je v bližji stal, prodir do Wolfa ter ga sunil s pestjo v stran, da se je le-le opotekel.

Poljski poslanec umirovljeni ritmojster vitez Gniewosz je pa konečno v imenu poljskega kluba izjavil, da imenuje mirno in premišljeno Wolfa pouliškega pobalina (Gassenhub), ki ne more žaliti poljskega naroda. S to izjavo je bila ostudna zadeva v zbornici končana in Wolf je prejel za služno zaušnico.

Končno je zbornica zavrgla ministersko obtožbo s 187 glasovi desnice, proti 114 glasovi leve.

Govor Schönererjev onečistil je zbornico, naskok Wolfov jo je pa popolnoma osramotil. Razmotriva se vsestransko, je li sploh mogoče poleg takih ljudi, kakor sta Schönerer in Wolf, še ostati v zbornici in snuje se v zbornici „častni svet“, ki bo imel soditi o tem, je li nastopanje poslančeve dostojno ali se pa mora poslanec vsled svojega vedenja v zbornici odpovedati poslanstvu. Ogorčenje proti Schönererju in Wolfu je v zbornici tako splošno, da bi se morala ta dva gotovo umakniti, ako bi že posloval taki častni svet.

Ker tega še ni, je prevzel poljski plemič, umirovljeni ritmojster Gniewosz 60 let star mož s slabimi očmi nalogo, da reši Poljsko po Wolfu jej prizadeti sramoti. Odsvetovalo se je splošno Gniewoszu, da naj ne prevzame po Wolfu mu ponudenega dvoboja, a stari plemič se ni udal, če tudi se mu že roka trese in gleda s podvojenimi očali. Zgodilo se je, kar je svet pričakoval, — Wolf je ranil včeraj zjutraj ob 6. uri Gniewosza s sabljo na glavi in roki — in tako žel slavo zmagovalca. Sliši se pa, da s tem stvar še ni končana. Druge poljske sablje že žvenketajo in ranjenca sin, ulanski častnik, že hiti proti Dunaju, da osveti svojega očeta. Ne kaže li vse to, da parlamentarizem propada, da ga neka gniloba razjeda?

V današnji seji je zbornica razpravljala o obtožbi proti bivšemu ministru grofu Badenju, zaradi izgrediv, ki so se vršili v zbornici 29. in 30. novembra 1897, ko je bilo treba policijo v zbornico poklicati.

Tožbo sta zastopala Kaiser in Pergelt, podpirala sta jo pa Türk in Bendl. Govori so podobni drug drugemu, vsi tugujejo, da se ne nahajajo v večini, in da ne morejo več Slovanov ob zid pritiskati. — Njih jeremijade se čujejo kakor svoječasnó žalobna pesem Židov ob jeruzalemskem zidovju.

Izvirni dopisi.

Iz Gorice. (Zopet akutno vprašanje na Goriškem). — (Izvirni dopis.) Ko so se zapre duri naše deželnozborske dvorane po zadnjem zasedanju, mislili smo, da se tako hitro ne odpro več in da bode vsaj od te strani mir v deželi. Toda jedva je pretekel mesec dni od onega zasedanja, že postaja ono vprašanje zopet akutno, pereče. Na gladino političnega življenja spravili so to vprašanje nekateri naši učitelji in njihove nenosne gmotne razmere. Valovje, vzbujeno po teh činiteljih, razteza se že daleč po slovenski domovini in je preplulo celo že predale „Slov. Naroda“. Umestno bode torej, da spregovorimo tudi mi trezno besedo o tem vprašanju ter da jo vsestransko pojasnimo.

Učiteljske plače na Goriškem so res take, da jim ni para v Avstriji. Dober hlapec dobiva večjo plačo na mesec, nego nekateri ali prav za prav večina naših učiteljev. To sprevidi vsakdo, to sprevidevajo naši poslanci že davno, to sprevidi tudi naše ljudstvo v obče. Učitelj, ki je navezan le na svojo plačo, ima res premalo, da bi živel, in preveč, da bi umrl.

Na drugi strani pa so naši posestniki tako obremenjeni z davki in dokladi, da omagujejo, da — nekateri so celo že obnemogli pod tem bremenom. Kdorkoli bi hotel na tem potu dalje, našel bi med posestniki tak upor, kakoršnega še ni bilo v deželi.

Kako bi ugodili torej opravičenim zahtevam gg. učiteljev, da se jim plača poviša, in opravičenim zahtevam naših posestnikov, da se više ne obremenijo? S tem vprašanjem so se bavili že davno naši poslanci in drugi veljaki. Razpravljali in pojasnjevali so to vprašanje že na različnih shodih in v različnih listih. Kdor se je zanimal za stvar, imel je torej dovolj prilike, da se o nji pouči. Zato se moramo čuditi, da to ravno oni krogi, kateri so najbolj interisirani na tem vprašanju, tako malo pojmiyo.

Pri nas ne plačuje vsa dežela učiteljev in drugih potreb narodne šole, ampak to plačuje le vsak okraj za se. To pouzročuje pa, da ima sežanski okraj do 75 % doklad na davke za narodno šolo, tolminskemu nameravajo sedaj nabremiti doklade 100 %, dočim plačuje goriška okolica že sedaj na 60 %, gradiščanski okraj med 30—40 % in mesto Gorica — kakih 7—9 %. — Tako so znali gospodje Italijani, ko so imeli škarje in sukno v rokah, odvaliti bremena od svojih pleč ter naložiti jih Slovincem. In to ni prav. V vseh kronovinah avstrijskih je vpeljan tako zvani šolski zalog, to je vsa dežela doprinaša enakomerno prispevka za učitelje in šolske potrebe; le pri nas na Goriškem je drugačno, le pri nas nimamo še šolskega zaloga. In ko bi se ta tudi pri nas vpeljal, zljajšala bi se te vrste bremena našim posestnikom izdatno in sicer od 20—30 %; le mesto Gorica bi moralo več plačevati, nego do sedaj. In ni li to pravično, pošteno? Kdo je bolj odvisen drug od drugega: dežela od mesta, ali mesto od dežele? Ali ne žive mesta od dežele? — Toda dovolj o tem; vse pokrajine so pripoznale opravičenost takih zahtev, in to je najboljši dokaz, da je vseskozi opravičena tudi zahteva goriških Slovencev, naj se vpelje tudi na Goriškem deželni zalog.

In le s tem je mogoče ustreči obema strankama, gg. učiteljem in posestnikom. Kdor bi hotel to vprašanje, ki je postalo ravno sedaj prav pikro, drugače rešiti, naletel bi na velikanski upor od jedne ali druge strani. In uverjeni smo, da bi spoznali sami oni gospodje učitelji, kateri so postali vsled svojega res žalostnega gmotnega stanja ogorčeni, nervozni in bijejo slepo okolu sebe po prijatelju in nasprotniku, ako bi jih naše ljudstvo volilo za svoje poslance, da je treba ravno tu iskati ono točko, kamor je nasloniti vzvod, da se spravi to prasha naprej.

To so spoznali že davno naši poslanci in niso opustili nobene prilike, da bi italijansko stranko v to pridobili. Žal da se jim to ni posrečilo! To je tudi jedno glavnih vprašanj, katera so napotila naše poslance v to, da so zapustili deželni zbor ter so se poprijeli skrajnega sredstva — abstinence, da bi prišli do svojega smotra. Ali so potemtakem opravičeni napadi na slovenske poslance na Goriškem od strani nekaterih učiteljev, naj sodi, kdor je v to poklican.

Neki list je prinesel vest, da bi bili pridobili slov. poslanci v tretji seji zadnjega zasedanja goriškega dež. zbora dež. šolski zalog, ako bi bili šli v sejo, kajti v tem slučaju bi bil tudi knezonadškof za to glasoval. Na to notico odgovarjamo — in ne bojimo se oporekanja, kajti to vemo iz najverjetnejšega vira —, da bi se bili slov. poslanci brezdvomno udeležili one seje, ako bi se jim bilo od merodajne strani zagotovilo, da dobijo Slovenci brezpogojno dež. šolski zalog v celem obsegu. Ono in take notice trosi po svetu le oni, kateri ima namen še bolj razburjati naše učitelje in blatiti naše poslance.

„Slov. Narod“ z dne 7. novembra ima tudi uvodni članek, v katerem razpravlja to zadevo. Med drugim odgovarja na vprašanje, ali dosežejo slov. poslanci svoj smoter na ta način, z odločnim da; vendar pa pride v istem članku do sklepa in nasveta, naj bi slov. poslanci opustili pasivno politiko ter se vrnili v zbornico. To ni bogve kako logično! Toda to bi člankarju ne zamerili, če bi le povedal, kako naj pridejo slov. poslanci — vsaj glede na pereče učiteljsko prasha — do svojega smotra. Recimo, da gredo res slov. poslanci v zbornico, ali dobijo potem

dež. šolski zalog? Na kak način? Člankar meni s pomočjo knezonadškofa. Čudno! — „Slov. Narod“ in njegovi pristaši niso posebno častilci in prijatelji imenovanega dostojanstvenika; od kod veu oni, da pojde tudi za naprej knezonadškof v zbornico? Naš knezo-nadškof je v tem oziru knjiga s sedmerimi pečati; a vendar oni, ki so mu najbližji, ne vedo nič o tem. Nasprotno sodijo vsi, da je Nj. ekselenci nemo-goče hoditi v našo zbornico. Od te strani torej ni nič. In če bi šli slov. poslanci v zbornico, tudi neoziraje se na šolski zalog, le z namenom, da bi se učiteljem plače povišale. Kako naj dosežejo to, ko nimajo zase večine? Ako so temu vsi italijanski poslanci protivni, šli bi zopet slov. poslanci v zbornico in bi nič ne dosegli. Torej vse to bi nič ne pomagalo gg. učiteljem.

Na grožnjo pa, ki je skrita v onem članku, da bi lahko vlada razpustila dež. zbor in s pomočjo nekaterih učiteljev in nezadovoljnega ljudstva spravila v zbornico druge poslance, odgovarjamo sledeče: Uverjeni smo, da ni na Goriškem tako breznakačnega učitelja, kateri bi delal v to, da bi vlada in ž njo ozko zvezana italijanska stranka zadobila odločilno večino v goriškem dež. zboru. In to tudi tedaj ne, ko bi mu vlada obljubila povišanje plače, katera obljuba pa bi bila — le obljuba. Takega učitelja bi vrglo naše vseskozi spoštovanja vredno učiteljstvo takoj kot izmeček tja, kamor spada. Nočemo s tem reči, da bi morali biti vsi sedanji poslanci zopet voljeni, tega ne; a med novovoljenimi ne bode — izdajice. V tem oziru naj bode g. člankar — miren. Vemo, da izkoriščajo izvestni krogi nezadovoljnost učiteljev v to svrhu, vemo tudi, da jim nekateri nezanesljivi elementi marljivo pomagajo; toda ko se začne volilna borba, pridejo shodi in taki argumenti, da izginejo dotičniki s površja kakor kafra. Uverjeni smo pa tudi, da bodo dali naši volilci vsem tak odgovor, kakoršnega dotični krogi ne pričakujejo. Časi so minuli, ko so naši volilci pošiljali v zbornico poslance, da bi Lahom vse dovolili ter za svoje volilce le kako drobtinico pridobili; dandanes je geslo: jednake pravice, jednake dolžnosti! Ko pride čas za to, bomo govorili jasneje. Za sedaj opozarjamo le: „Slov. Narod“ naj strogo gleda na to, da ne postane nevedé gnezdo, v katero bi vlagali po ovinkih vlada in slepi častilci deželnega glavarja — kukavična jajca.

Politiški pregled.

Državna zbornica je volila 8. t. m. odposlance v odseke — za gospodarstvo, — za obrtnijo, za železnico in za odpravo živinskih kužnih bolezni. Slovenci so poslali v gospodarski odsek: Povšeta in pl. Berks-a; — v obrtnijski: Vencajza; — v železniški: grofa Coroninija, Robiča in dr. Žitnika, in v odsek za odpravo kužnih bolezni: Pfeifer-ja.

Proračunski odsek je vsprejel vladno predlogo glede zboljšanja plač državnih služabnikov nespremenjeno.

Ugibanja o nekaterih premembah v predstvih deželnih vlad so se pomnožila z vestjo, da pride v Gradec za cesarskega namestnika Göess iz Trsta, v Trst pa — baron Hein.

Iz Stojalovskega stranke so izstopili poslanci Danielak, Szpondor in Zabuda.

Italijanski državni poslanci so se povodom glasovanja o ministerski zatožnici deloma odstranili iz zbornice, drugi del je pa potegnil z Wolfovci. Vlada naj jim zato da koncesij v Primorju.

Politiko avstrijskih Nemcev so se čutili poklicane, določati v nedeljo 6. t. m. zaupni moške nemškonacijonalne stranke na Štajarskem. Navzočih je bilo okolu 250 mož, ki so ostro prijemali poslance, katerih je bilo jako malo navzočih, radi opustitve obstrukcije. Prirejali so ovacije Wolfovemu delovanju, ko je hotel dr. poslanec Hochenburger opravičevati novo taktiko. Zavrgli so potrebo eksekutivnega odbora leve, ter odobrili izstop stranke iz tega odbora. Nemce naj veže radikalna nemška misel. Zahtevali so nadaljevanje obstrukcije. Razni nemški listi sedaj zavračajo Štajarce, da nikakor

niso poklicani komandirati v nemški politiki. Da je zmešnjava v nemškem taboru še večja, love sedaj radikalni elementi med vprašanji, ali naj tirajo obstrukcijo, ali naj gredo v abstinenco, ali naj položijo mandate. Za poslednje je Wolf, ker se nadeja s tem spraviti nekaj svojih pristašev v zbornico, ž njim pa se ne strinjajo niti njegovi pristaši pri „Grazer Tagblattu“, ker se boje, da bi kljub temu imela vlada sklepčno zbornico in bi mej tem časom marsikaj lahko izvršila, kar bi nemškim nacionalcem ne bilo ljubo.

Mladočeški volilci v Jičinu so svojega drž. poslanca Mastalko pozvali, naj odloži mandat, ker ne izpolnjuje svojih dolžnostij.

Graškim županom je cesar potrdil dr. Grafa. S tem so nemški nacionanci zmagali na celi črti. Da pokažejo graški Heilovci nemški Gradec, pripravljajo velikanski „Bismarck-Trauerfest.“ —

Hentzijeve spomenik. Dunajčani se potegujejo, da bi dobili ta spomenik na Dunaj. Kakor se zagotavlja, se jim želje ne bodo izpolnile, ker merodajni krogi mislijo, da bi ta spomenik na Dunaju kazal preveč na napetost med Dunajem in Budimpešto.

V ogerski zbornici so se v torek prime-rili slični prizori, kakor v avstrijskem parlamentu. Ministerskega predsednika Banffyja je opozicija zmerjala z „Gemeiner, elender Schuft“, prišlo je tudi do nekrvavega dvoboja med poslancema židom Gajaryem in opozicijskalcem grofom Karolyjem.

Nemška krutost. Prusko redarstveno predsedništvo v Breslavi je zapovedalo vsem ondi živečim avstrijskim Slovanom, da morajo v 14 dneh zapustiti Prusko. Ker jih ponemčiti ni mogla, podi jih zaveznica Avstrije iz dežele z bičem. To ne sme ostati brez nasledkov!

Pogled po svetu. Začetkom tedna se je raznesla vest, da je Francoska glede Fašode popolnoma prijenjala, vendar Angleška ne neha z oboroževanjem. Tudi Francija stoji v orožju. Sumi se, da se Angleška pripravlja pograbit nekaj Filipin, katere bode uboga Španija skoro gotovo vse izgubila. Govori se, da sta Nemčija in Turčija sklenili zvezo. Nemčija bode gledala, da se Turkom ne skrivi kak las, zato pa ji bode hvaležna Turčija dala razne trgovske udobnosti. Sultan baje teritorija „la dormition“ ni podaril cesarju Viljemu, nego nemški cesar ga je moral za veliko svoto odkupiti. Imenovanje kretskega guvernerja provzročilo bode skoro gotovo v Turčiji ministersko krizo. Sultan nakopal bode vso odgovornost za velike zgube pri krečanskem vprašanju svojim ministrom. Na Grškem je državo pretresla ministerska kriza. O klicu ruskega carja po miru se zopet mnogo razpravlja. Mejnardna konferenca se bode posvetovala o carjevem predlogu skoro gotovo začetkom prihodnjega leta. Carjevi nasveti so: naj se ustavi vse pomncževanje oboroženja, naj se opusti raba razstreljiv tudi za orožja malega kalibra in naj se preprečijo prenagljene vojske. Na Francoskem razburja nadalje javno mnenje Dreyfuss. Kasacijski dvor nadaljuje preiskavo. Zaslíhal je že vojne ministre. V javnost o tem ne pride dosti zanimivih vesti. V zveznih državah ameriških so se vršile volitve za spodnjo zbornico in za senat. Volilo se je tudi več guvernerjev. V senatu je zagotovljena republikanska večina, v spodnji zbornici so se pa demokrati glasovali znatno pomnožili.

Domače novice.

Osebnosti. Slovenska slikarica gđ. J. Kobilca izvišuje v Djakovu sliko biskupa Strossmayerja za mestno dvorano v Ljubljani. — Umrl je v Ljubljani danes teden bivši knjižničar tukajšnje licealne knjižnice dr. Gottfried Muys. — Grof Jan Harrah slavni češki rodoljub, je slavil svojo sedemdesetletnico. — Kanonik č. g. dr. Fran Sedej v Gorici bode obdržal naslov „dvorni kapelan“. — Poročil se je v Ljubljani g. Ivan Frelih, dež. računski oficijal, z gospico Faniko Kobilca. — Umrl je 7. t. m. č. g. Alojzij Puc, župnik v Hrenovicah, Ljubljancanom dobro znan izza njegove službe v kaznilnici na ljubljanskem gradu. — Župnija

Trstenik je podeljena g. Iv. Mikšu, župniku v pokoju. — Imenovan je davčni višji nadzornik J. Lončar finanč. svetnikom in davčni nadzornik J. Kalan davčnim višjim nadzornikom v okrožju ljubljanskega finančnega ravnateljstva. — G. dr. S. Hrašovec je imenovan sodnijskim pristavom v Mariboru. — Deželnosodni svetnik in vodja okr. glavarstva v Ajdovščini gosp. Mihael Gabrijelčič je imenovan deželnosodnim svetnikom pri okrožnem sodišču v Gorici.

Po potresu mislilo in upalo se je v Ljubljani, da bode na podlagi poizvedb in tehničnih poročil prišlo dovolj podpore v Ljubljano, in da se bo na ta način nesrečni udarec nekoliko oblažil. A, žal, upanje se ni uresničilo, — podiranje hiš pokazalo je zopet novo škodo, — nastala je potreba mestne ulice regulirati itd. in facit je ta, da končna škoda ne stoji v nikakem razmerju s podporo, katera je prišla v Ljubljano, oziroma da je financijelno in gospodarstveno stanje v Ljubljani nepričakovano oslabiljeno. Dne 15. julija 1897 se je ponovil v Ljubljani potres, ki je zdatno poškodoval ljubljanska poslopja. Po inicijativi župana Hribarja se je takoj cenila škoda, in sicer so mestnim inženirjem prišli na pomoč še inženirji iz Prage. V avdijenci v lštu je prosil župan Nj. Veličanstvo pomoči, in govorilo se je, da pomoč ne izostane. Potres z dne 15. julija 1897 je povzročil dejansko posameznim stavbam veliko, zelo občutljivo škodo, ker so morali posestniki nove poškodovane stavbe zopet popravljati in so imeli tako nepričakovane stroške, katerih ne uvažujejo niti oblastva, niti javnost. Poizvedbe so pa tudi dognale, da podpore, katero je Ljubljancanom opravičeno pričakoval, ne bo, — ker so baje dotična poročila dognala, da škoda splošno ni bila tako velika, da bi jo bilo uvaževati. Mi smo pa prepričani, da je bila škoda po potresu 15. julija 1897 za marsikaterega hišnega posestnika skoraj tako težka kot ona prvega potresa, ker ni bilo nikjer več zaloge, iz katere bi se stroški pokrivali. Od kod veje ta Ljubljancanom tako nesrečna, škodljiva sapa? — Opozarjati moramo pa merodajne kroge še na drugo okoljščino. Hiše, ki so se ali bi se morale iz regulacijskih ali znanstvenih namenov podirati in na novo zidati, uživajo 25letno prostost davka, to pa le za slučaj, da se stavba dovrši do 17. julija 1900. Pri nas se navadno stavbe ne končajo v enem letu, tedaj tudi zadnje leto odpade in preostaja Ljubljani samo še eno stavbeno leto. V enem letu pa je naravnost nemogoče vse stavbe, katere je regulacijski načrt določil, dokončati in zaradi tega bo treba v to novega zakona, da se stavbeni obrok podaljša, ker finančne oblasti nimajo navade čakati z iztirjanjem davkov. Ker se pa zakoni sklepajo le po državnem zboru, je gledati na to, da pride dotični načrt pravočasno v zbornico, in da se tako stališče ljubljanskih davkoplačevalcev in tudi mesta samega ne oškoduje. Caveant consules! —

Popravek. Brez ozira na § 19. popravljamo poročilo v zadnjem listu, da v Ljubljani ni Slovencev. Zasledili smo v Ljubljani Slovence in Slovenke. Nekaj Slovencev najdeš lahko v „kozmpolitični“ sobi „Narodnega Doma“, koder se zbira ljubljanska Nemškutarija. Oni dan je pa prigromelo v to sobo veliko Slovencev, ker jo je bil počastil s svojim pohodom „Der Onkel von Wien“ po kranjski imenovan „Ježeš — frajman!“ „Slovenski Narod“ je opisal govore in kretanje tega mogočnega gospodarja življenja in smrti v dolgem članku z ono poetično vzvišenostjo, katera je bila lastna v mlajih letih Malovrhu, dr. Tavčarju pa nikdar. — Slovenke pa lahko najdeš pri predstavah v nemškem gledališču. Tu sede mati županja, soproga predsednika dramatičnega društva, soproga najmlajšega deželnega poslanca in druge dame katerih moške so „kaj“. Te narodnonapredne dame bodo gotove napravile svoje moške, na katere imajo vpliv, da bodo dovolili tudi letos 6000 gld. podpore nemškemu gledališču iz davkov slovenskega naroda. O, jerum jerum! — Preskrbeli smo si zapisnik tudi ostalih Slovencev in Slovenek, ki hodijo v nemško gledališče ter ga o priliki objavimo.

Delavsko zavarovalnico za starost snujejo slovenski krščanski socijalci. Pravila prinese prihodnji „Glasnik“.

Pritožba ljubljanskih davkoplačevalcev. Nobeden ne nosi rad denarja v davkarijo, a ker ga že mora, je gotovo želja opravičena, da naj se za to pripravijo primerni prostori. O sedanji mestni davkariji v Ljubljani pa tega ne moremo reči. V tesni sobici morajo čakati davkoplačevalci, v zaduhlem zraku, preden pridejo na vrsto. V vsakem uradu, kjer morajo stranke čakati, in se vrstiti, so večji prostori. Tudi bi bilo želeli, da bi se poslovanje malo bolj hitro vršilo. Sliši se občna pritožba, da je tretja strankam predolgo čakati. Pri tej priliki izrekamo tudi željo, naj bi se napravile davčne knjižice, da bi davkoplačevalec ne nosil seboj in ne predlagal toliko listov za davek. Koj 1. februarja, ko se plača prvi obrok, zapiše naj dotični uradnik, koliko pride na podlagi davčne listine, katero pri tej priliki davkoplačevalec prinese enkrat seboj, plačati 1. februarja, 1. maja, 1. avgusta in 1. novembra. Istotako hi zapisal v knjižico dva obroka za vodarino in gostaščino ter 1. julija in 1. decembra občni dohodninski davek. To bi poslovanje olajšalo, in bi bilo pregledno, tudi za stranke, da bi vedele, koliko se mora v teh obrokih plačati. Morebiti se poprime naš davčni urad te ideje in jo spopolni. Vsekako se mora pa gledati, da se navedeni nedostatk odpravijo, in tej želji se gotovo lahko ugoti.

Posredovalnica za delo v Ljubljani. Iz delavskih krogov se nam piše: Po večjih mestih, kamor prihaja vedno mnogo tujih ljudi iskat dela, ter je domače vrvenje in gibanje izdatno večje, kaže se vedno večja potreba zavodov, ki bi med deloiskalci in delodajalci posredovali, oziroma preskrbovali dela iskalcem posla. V naši beli Ljubljani nimamo nobenega javnega zavoda za posredovanje dela in služb. Zavodi, kolikor jih je v Ljubljani, so privatna podjetja, ki le proti odškodnini posredujejo službe in delo. Da se teh posredovalnic ne more posluževati vsakdo, je jasno. Saj mora najslabša dekla imeti v žepu 1 krono, ako hoče iti v posredovalnico prašat za delo ali službo. Koliko služkinj se nahaja v Ljubljani, ki na ta način znosijo skoro polovico zaslužka posredovalcem. Saj se ne gleda na to, kaka je služba, ali bode mogoče v njej obstati le štirinajst dni. Plačati se pa mora, če tudi morda le za en dan. Toda ne le po jedno krono, marveč veliko več se mora plačevati, ako hoče dotičnik dobiti „boljšo“ službo. Dokazalo se je, da so nekatere natakariče plačale tudi po forintih, po desetkih in še več, za posredovanje službe. Razvidno je torej, da je za omogočenje splošnega posredovanja služb in dela v Ljubljani v resnici nujno potrebna javna posredovalnica. Krščanskosocijalni delavci pečali so se vže davno z mislijo, ustanoviti tako posredovalnico. In tudi solnograški shod se je pečal pretečeno leto z vprašanjem, kako zasnovati „splošno posredovalnico za delo v alpskih deželah. Toda na shodu se ta misel v celoti radi velikih zaprek in pomislekov ni vsprejela. Pač pa se je izreklo, da krščanskosocijalna stranka skuša po raznih krajih osnovati lokalne posredovalnice v svojih društvih. Na to se je tudi v Ljubljani resno mislilo. Tudi naš magistratni komisar g. Podgoršek se je zavzel za stvar, jo študiral in deloval na to, da bi mestni magistrat sam nekaj takega ustanovil. Ravno sedaj je magistrat razposlal raznim strankam vpraševalne pole, ali naj se taka posredovalnica zasnuje v Ljubljani ali ne. Naše mnenje in mnenje vsih resno mislečih delavcev je: da se zasnuje. Treba je samo pomisliti, kakšna naj bode v interesu delavcev. Posredovalnica naj posluje za deloiskalce brezplačno, zato, da se more vsakdo zavoda poslužiti in da ne bode pobirala zadnjih novcev delavcev, katere imajo isti komaj za hrano. Posredovalnica naj bode samostojni urad in naj nima nobene zveze s kakim drugim, posebno ne s policijskim uradom. Drugače bi ne dobila kmalu splošnega zaupanja pri deloiskalcih. Kot uradnik naj se nastavi kak bolj nadarjen in inteligenen delavec, ki bode iz lastnihkušenj dober svetovalec in posredovalec delavcem in delodajalcem. Kaka navadnega birokratičnega duha napojena

oseba bi tu ne bila na mestu. Posredovalnica naj ima vsaj dve čakalnici, v katerih morejo vsaj po dnevu ostati deloiskalci. Koliko mladih deklet je sedaj v nevarnosti, zaiti na kriva pota, ko se ob času, ko nimajo službe, potikajo po raznih delih mesta. Gredo „preganjat dolgi čas“ v Tivoli ali kam drugam, kar gotovo ni na mestu. Vse to se lahko vsaj deloma odpravi, ako bi se za čakalce služb napravile čakalnice. Da pa ne bodo ljudje v čakalnicah brez vsega posla, naj se jim dá priložnost, da v čakalnicah pleče nogovice, šivajo in popravljajo svoje in tudi drugih perilo i. t. d. S tem si kratijo čas in se varujejo raznih nepoštenih priložnosti. Tudi knjižnica bi ne bila odveč. Seveda bi bilo treba skrbeti tudi najodločneje za red, posebno v moralnem oziru. Posredovalnica za delo sicer ne bode služila vsem strokam delavcev, ker tovarnarji vsled prevelikega navala delavcev ne bodo navezani na posredovalnico. Tudi imajo nekatere delavske stroke vže svoje strokovne posredovalnice. Vkljub temu je pa posredovalnica nujno potrebna za naše služništvo. Naš mestni magistrat, ki do sedaj v socialnem smislu za delavski stan še ni nič storil, si bode z vstavitvijo javne posredovalnice stekel hvale pri delavcih. Delavci želimo, da bi se stvar uresničila in se tako vsaj nekoliko pomagalo onim, ki hočejo delati, pa dela nimajo.

Repertoire slovenskega gledališča. Danes 12. t. m. se bo igrala izborna Moser-Schönthanova veseloigra v 5 dejanjih „Vojna v miru“. — V torek 15. in petek 18. t. m. se bo pela poljska slavna opera „Halka“. V nedeljo, 20. t. m. se bo igrala ob znižanih cenah opereta „Klarica na vojaških vajah“. — V torek, 22. t. m. se bo igrala v slovenski literarni zgodovini znamenita burka s petjem „Veseli dan ali Matiček se ženi.“ To delo je po francoskem izvirniku za slovenske razmere korenito predelal Anton Linhart. Po drugi izdaji, ki je izšla l. 1840., jo je za slovenski oder znova predelal in priredil F. G. — V četrtek, 24. t. m. se bo pela prvič v sezoni Verdijeva opera „Traviatta“. Naslovna uloga je v rokah gospodičine M. Štastne.

V občinskem svetu ljubljanskem je v torek naznanil župen Hribar, da je uprava južne železnice predložila 7. oktobra ministerstvu projekt za prezidavo južnega kolodvora v Ljubljani. — S plinovo družbo se bode sklenila pogodba, ki bode nudila mestu odškodnino, za dela, katera izvršuje plinova družba po ljubljanskih cestah. Doslej je smela plinova družba brezplačno kopati ceste in ovirati promet. — Nekateri prodajalci premoga so prosili, naj se odpravi plombovanje vreč. Prošnja se je odklonila, ker je obč. svet. Turk, kot prodajalec premoga izjavil, da je ta naprava za prodajalce in za stranke jako koristna. — Pri Švicariji se je hotelo napraviti ledenico za 2800 gl. Dovolilo se je samo 2400 gl. — Izvoščekom se je dovolilo, da odslej ne pošiljajo več svojih voz na dolenski kolodvor, ker so imeli s tem samo škodo.

„Gasthaus zur Stadt München.“ Gospod Karol Lenče, posestnik na Laverči, nam piše, da je lastnik te gostilne in da tam nahajajoči se gostilničar, ki pusti peti „Die Wacht am Rhein“, ima izvrševanje obrta le na račun. Spremembo samonemškega napisa je g. Lenče zaukazal že v poletju, a odločeni mojster je delo zavlekel. Z veseljem in zadoščenjem pozdravljamo naznanilo, da je dobila gostilna že samoslovenski napis pod dobroznanim imenom „Gostilna pri Lozarju“.

Miličeva tiskarna je spremenila napis. Samonemški napis je izginil, a ves upliv g. Dimnika ni zmogel, da bi dobila ta tiskarna slovenskega učiteljstva slovenski napis na prvo mesto, kar je jako žalostno.

Za slovensko trgovino. Slovenski mecen g. Josip Gorup položil je pri ces. kr. deželnem predsedstvu v Ljubljani 30.000 gl. rente v ta namen, da se v spomin cesarjeve vladarske petdesetletnice napravijo štiri ustanove po 300 gl. za gojence slovenske narodnosti na trgovskih akademijah. Naj bi se začelo tudi misliti, kako

bi se poddržavili zasebni trgovski učni zavodi, v katerih se germanizuje z vso silo.

Iz mokraškega tabora. „Rudeči prapor“ naznanja: „Gosp. Ljudevit Zadnik, krojač v Ljubljani, ni član nobene organizacije in tudi ne član jugoslovanske socialnodemokratske stranke.“ Zadnik je bil najhujši mokraški kričač, ki je privoščil sebi to, kar je drugim obljuboval.

O udeležbi Slovencev na pariški razstavi se je posvetovalo v soboto zvečer v dvorani ljubljanskega magistrata. Hrvatje in Čehi so dotično akcijo že davno pričeli. Skupni stroški, všteti 10 dnevno bivanje v Parizu, so proračunjeni na 269 gl. Skoro izide oklic, ki bode vabil Slovence na to znamenito potovanje. V pripravljalni odbor so izvoljeni: župan Hribar, načelnik; ces. svetnik Murnik, namestnik; kanonik Sušnik, dr. Krisper, notar Plantan, odborniki. Veseli nas, da se je venderle upeljala ta velevažna akcija. Želimo, da bi se z delom ne odlašalo in ker bode to delo ogromno, da se odbor skoro pomnoži. Pri tem naj se nikar ne prezre našega obrtniškega stanu. Da se mesečni doneski prično pobirati, je zadnji čas.

Za slovensko vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani se je oglašil obč. zastop v Kropi. Gorenjske občine naj bi posnemale vzgled vrlih Kroparjev, ker zaspanost, ki vlada v tem oziru po gorenjskih občinah, je res nečuvena. Gg. župniki in učitelji vzdramite zaspane občinske očete! — Slične peticije so odposlali tudi občinski odbori Šmihel in Stopiče na Dolenjskem, sv. Štefan pri Šmarju in Zagorje na Štajarskem. Ti občini ste zahtevali tudi slovenskonemške napise in ravno tako izklicavanje železniških postaj na Spodnjem Štajarskem.

„Narodni Dom“ v Ljubljani. Vrl narodnjak nam piše: V „Narodnem Domu“ v Ljubljani začelo se je zopet gibati: peti, telovaditi, plesati i. t. d., ter je vsak večer, kakor tudi po dnevu napolnjen ljubljanskih in tujih gospodov gostov. Gospod J. Mayr jo je dobro ukrenil, da se mu je posrečilo prevzeti lepe dvorane za restavracijo in kavarno. Pričele so se tudi plesne vaje slov. trgovskih sotrudnikov, kateri se radi večkrat obrnejo v restavracijo ali kavarno „Narodnega Doma“. Dne 30. pr. m. sem po končanih plesnih vajah peljal več gospic v kavarno v prvem nadstropju, ter zahteval postrežbe, na kar se mi je odgovorilo tako le: „Ich versteh' nicht slovenisch“. A tako! Čudno se je zdelo meni in gospicam narodnjakinjam, da smo v „Narodnem Domu“ v Ljubljani na slovensko zahtevo dobili odgovor „po deutsch“. Jaz sem na to odpovedal naročbo in odstranili smo se. Ali ste častiti ljubljanski gospodje se pogodili z g. J. Mayrjem za nemško postrežbo v „Narodnem Domu“?

Prvi slovenski parobrod za prekmorske vožnje je bil spuščen danes teden v morje v Lloydovem arsenalu v Trstu s primerno slovesnostjo. Ime mu je „Triglav“. Lastniki so mu g. Kornelij Gorup iz Trsta in drugi. Parobrod je zgrajen po najmodernejšem sistemu za tovrne parobrode ter drži 1300 tonelat. Bodi mu sreča mila!

Premog so nekateri prodajalci premoga v Ljubljani pričeli prodajati po 45 kr. Kartel prodajalcev se je popolnoma izjalovil, za kar je občinstvo gotovo hvaležno obč. svetniku Jož. Turku, ki je v tej zadevi pokazal, da ima srce na pravem mestu.

Sestanek primorskih učiteljev je bil preteklo sredo v Trstu. Razpravljali so o žalostnem svojem položaju. Ob cesarjevem jubileju odpošljejo deputacijo z adresno. Italijani se sestanka niso udeležili.

Iz Zagorja ob Savi. 25letnico dobrega duhovnega pastirovanja v Zagorji je obhajal naš g. župnik J. Gros. V predvečer so se zbrali mnogi kršč. socialci v krasno razsvetljenem „Dom-u“, kjer je govoril v imenu delavske družbe neustrašeni g. Koder, povdarjoč, da se je pričela ravno v tej dobi bujno razcvitati brezverska in nad vse pogubna socialna demokracija, ki je pa dobila za vse slučaje pripravljeno nasprotnico katol. delav. družbo, koje predsednik je g. jubilan, ki jej bodi tudi v prihodnje pomočnik in vstrajen voditelj. Na dan 25letnice so se zbrali razven jednega vsi še živi njegovi

duhovni pomočniki, ki so mu poklonili krasen misale, kojega je rabil precej pri sv. daritvi, ki jo je opravil za vse svoje žive in mrtve župljane in kaplane. Na to so opravili vsi zbrani duhovniki mrtvaško opravilo za tri tu umrle gospode. — Da je g. župnik svoje bivše duhovne pomočnike preveselim srcem vsprejel in pogostil, je umevno samo ob sebi. Brezhrupna 25letnica ostane g. župniku gotovo v ljubem spominu.

Celjski nemški godbi, znani po svojem velenemškem mišljenju preti katastrofa. Vodstvo je plače znižalo na 20 oz. 15 gl. Godci bodo pri tem težko vstrajali. Jeden godec se je te dni obesil.

S Štajarskega se nam poroča: Zadnje nedeljo je priredilo delavsko politično društvo celjsko „Naprej“ javni shod v „Narodnem Domu“. Bili so spodnji prostori vsi napolnjeni z vrlimi delavci celjskimi in okoliškimi. G. poslanec 5. kurije Žičkar nam je poročal o drž. zboru. On je pač najpridnejši poslanec štajarski; že čez 20krat je poročal svojim volilcem po raznih krajih. Izrekla se mu je soglasno zaupnica. Delavci bi bili pač še vse bolj zadovoljni, če bi bil tudi kaj izpregovoril o njih posebnih težnjah. Naj bi toliko delavni gospod tega nikjer ne opustil! Za tem je g. J. M. Kržišnik bičal in smešil v veliko veselost vsem, kako se je židovski socializem razvil in kako bedasti so njegovi nazori; dokazal je, da mokraštvo ne misli, da, niti mogoče mu ni, da bi delavcem pomagalo, saj mu branijo že njegova načela sama. Govor je bil precej težkoumevne modroslovske vsebine, vender ga je ljudstvo lahko umelo, kar je kazalo burno pritrdjevanje, bilo je namreč vse poljudno razloženo. G. Hrašovec je pa govoril potem o naših narodnostnih zahtevah. Slišali smo ga nekateri še le prvič, a želja je splošna, da naj bi se tudi on blagovolil pridružiti malej skupini govornikov, ki budé naš narod — govori namreč izvrstno. Stavilo se je več resolucij: za nadsodišče in vseučilišče in drugih o socialnih in narodnih ozirih. Zelena Štajarska se krepko giblje zadnji čas!

Županstvo v Trojanah nam piše, da je občinski odbor občine Trojane v svoji seji dne 3. t. m. soglasno sklenil, da se v spomin cesarjeve jubilejne slavnosti nakupi spominskih jubilejnih knjižic in podob vladarjevih, s katerimi naj se obdari šolska mladež v št. Gotardu in Čemšeniku, nadalje, da smatra ustanovitev vseučilišča in c. kr. nadsodišča v Ljubljani kot nujni potrebi slovenskega naroda in je v tem smislu sestavljeni prošnji odposlal državnemu zboru. — Naj bi tudi ostale občine tako odločno stale na braniku za naše pravice.

Drobne novice. Deželno sodišče v Trstu je potrdilo obsodbo, s katero je dobil občinski svetnik Spadoni radi razžaljenja g. Ivana Nabergerja 50 gl. globe oziroma 10 dni zapor. — Trirazredna nemška šola v Brežicah ima 101 učenca, jednorazredna slovenska šola v Kapeli pri Brežicah pa 322 otrok. Čudne razmere! — Iz kaznilnice v Kopru so danes teden pobegnili trije kaznjenci. — Potres so čutili v torek zvečer v Trstu in v raznih primorskih krajih. V Dalmaciji se je potreslo precej močno. — Privziva deželna komisija za odmerjenje osebne dohodarine zboruje te dni v Ljubljani. — Postojino je obiskalo letos 2316 tujcev. — Schulvereinsko šolo so otvorili v slovenski Slatini. Pri otvorjenji je igrala slovenska šmarska godba. Slava! Šolo obiskujejo samo 3 nemški otroci, ostali so Slovenci. — V Tacnu pod Šmarno goro sta se v nedeljo ponesrečila dva kmetška dečaka pri streljanju z možnarji. Vžigala sta možnarje z žvepljenkami. Zvečer so se fantje krvavo stopli. — Znani zidarski mojster Jernej Burija iz Zasip pri Bledu je padel v Beli Peči pri polaganju tramov raz tovarniškega zida tako nesrečno z glavo na tla, da je takoj mrtev obležal. — Na Igu so osnovali novo gospodarsko društvo. — V Celovcu so nemški kulturonoši s kamenjem napadli knezoškofjsko palačo, ker je prebival v njej kot gost knezoškof dr. Jeglič. — V Robu se snuje hranilnica in posojilnica za občino Trojan. — Na Višarjah je bilo letos 18.400 vernikov obhajanih. V turistijski knjigi je upisanih 46 Čehov. — V Rajhen-

burgu bodo 20. t. m. slovesno odkrili cesarjev spomenik. — Danes teden je v Mariboru gorelo na dveh krajih. — V Jakličevi pivovarni v Kočevju so tatovi ukradli za 3000 gld. vrednostnih papirjev. — Godba domačega pešpolka št. 17. je dobila novega kapelnika g. I. Hurka. — Narodna šola v Velikovcu šteje letos 150 otrok. Lani jih je bilo 120.

Neprijetno iznenadenje. Na tržaški pošti je prinesel te dni priprost človek zavitek, ki ni bil po predpisih zavit. Uradnik ga ni hotel sprejeti. Priprosti človek ni vedel, kako popraviti zavitek, zato se je cglasil neki gospod, naj mu to pokaže uradnik. Uradnik je pričel mrmrati in postal prav neuljuden. Dejal je, da to ni njegova dolžnost in če komu njegovo ravnanje ni všeč, naj se pritoži pri višjem ravnatelju. Nepoznani gospod je uradnika nekaj časa poslušal, potem pa mu je pokazal svojo vizitnico rekoč: „Jaz nimam časa sedaj, da bi se mudil z višjim ravnateljem; prosim pa, da bi šli Vi k njemu s to mojo vizitnico in recite mu, da sem jaz ukazal, naj on pride (to je višji ravnatelj) počut dotičnega priprostega človeka, kako naj pravi zavitek, katerega ima potem oddati na pošto!“ To je uradnik debelo pogledal! Na vizitki je stalo ime avstrijskega nadvojvode Salvatorja!

Iz Doba se nam piše: Kedarkoli grem skozi Dob ter se ozrem na nemški napis: Johann Blatnik, Satler — vselej me popade jeza in zlovolja. V čisto slovenski vasi ima slovenski obrtnik samonemški napis, ko gotovo niti dvojezičnega ne potrebuje. Čemu neki? Radoveden sem, komu na ljubo ima nemški napis. Koliko neki ima nemških, res nemških odjemalcev? Proč s to spako! Slovenski obrtnik! na dan s slovensko barvo, ako imaš še narodnega čuta v sebi. Ne sramuj se slovenskega svojega imena!

Društva.

Martinov večer priredi jutri „Slovenska kršč. soc. zveza“ v Ljubljani v veliki dvorani „Katoliškega Doma“. Začetek točno ob 6. uri zvečer. Zabavo oskrbita „Slov. katol. pevsko društvo „Zvon“ in „Zvezin tamburaški zbor.“ Vstop prost.

„Glasbena Matica“ v Ljubljani priredi v spomin na Nje veličanstvo pokojno cesarico Elizabeto, v nedeljo, dne 20. novembra 1898 v „Sokolovi“ dvorani „Narodnega Doma“ I. redni koncert pod vodstvom koncertnega vodje gosp. Mateja Hubada. Pri koncertu sodelujejo: gđc. Mařenka Stropnicka, sopran; gđc. Wanda Radkiewicz, alt; Fran Pacal, član dvorne opere, tenor; gosp. Aleksander Nosaliwicz, operni pevec z Dunaja, bas; pevski zbor „Gl. Matice“, orkester „Gl. Matice“ in oddelek sl. godbe c. in kr. pešpolka Leop. II. kralj Belgijcev št. 27. Vspored: 1.) Ludwig von Beethoven: „Žalobna koračnica“ iz simfonije št. 3 Es-dur (Eroica). 2.) W. Amad. Mozart. „Requiem“ za soli, zbor in orkester. Začetek ob 5. uri, konec ob 1½7. uri. Cene: Sedeži I. do III. vrste à 2 gld., IV. do VII. à 1 gld. 50 kr., od VIII. vrste naprej in na galeriji 1 gld. Stojišča à 50 kr., dijaške in garnizijske vstopnice po 30 kr.

Ustanovni shod „Naše straže“ se bo vršil v torek 15. t. m. ob 6. uri zvečer in ne kakor se je poročalo začetkoma ob 8. uri v „Katol. Domu“.

Za „Našo Stražo“ nam je poslal č. g. kapelan Alojzij Kokalj pri sv. Juriju ob Taboru na Štajarskem znesek 5 gld., katerega so plačali pristopivši udje: Gg. Mihael Plešnik, Vinko Gršak, Fr. Zdolšek, Fr. Škrjanec, župniki braslovške dekanije. Anton Slatinšek, župnik v pokoju, g. Jožef Atteneder, župnik na Polzeli, Jožef Gunčer, kapelan v Žalcu, Karol Kumer, kapelan v Konjicah, Kranjc Jakob in Kokalj Alojzij, kapelana braslovške dekanije. — Danes je nam poslalo udnino vseh 26 slovenskih bogoslovcev celovških izražujoč željo, da bi se tudi v bogoslovcih družih semenišč pokazala narodna zavest s tem, da pristopijo in corpore k „Straži“. Imena priobčimo prihodnjič.

Za družbo sv. Cirila in Metoda nam je poslal č. g. Ivan Baloh, kapelan v Kostanjevici, nabranih 2 gld. 21 kr.

Zabavni večer priredi danes zvečer ob 8. uri „Slovensko zidarsko in tesarsko društvo“ v Ljubljani v gostilni „Pri črnem medvedu“ na Rimski cesti.

Znanstveno-leposlovni klub akad. tehn. društva „Triglav“ v Gradci imel je minoli torek ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih svojo prvo redno sejo pod rediteljstvom modroslovca Davorina Majcena. Reditelj je s kratkim, a iskrenim ogovorom otvoril sejo, s katero se iz nova prične delovanje klubovo v tem tečaju. Na vsporedu sta bili dve berili. Gosp. kand. prof. I. Osvald podal nam je temeljito in pregledno modroslovno študijo v „Indeterminizmu in determinizmu“. Gosp. pravnik F. Müller pa nam je v dobro pogojeni humoreski naslikal: „Kako se je gospod Strohrigl kuge rešil“. Zdravi piščev humor vzbudil je mnogo neprisiljenega smehu mej poslušalci. Pri slučajnostih je bil na razgovoru novi klubov opravilnik.

Občni zbor sloven. zidarskega in tesarskega društva v Ljubljani vršil se je dne 9. oktobra po naznanjenem vsporedu. Udeležilo se ga je 46 članov. Predsednik gosp. Miha Srakar otvori zborovanje, pozdravi navzoče ter povdarja v nadaljnjem govoru potrebo tega društva, kojega naloga je, skrbeti za to, da se člani mej sebojno spoznavajo, strokovno izobrazujejo ter gojijo slovansko pesem. V ta namen ustanovila se je risarska šola, kojoj je marljivo in vspešno vodil g. Fran Pust; g. kapelnik Hilarij Benišek pa je po svojem neutrudljivem prizadevanju izuril člane pevce tako, da lahko povsod brez skrbi nastopijo. To se je pokazalo pri veselici dne 26. septembra 1897. v „Narodnem domu“, nadalje pri letošnji spomladanski veselici, prirejani v korist strokovne šole, posebno pa še o priliki blagoslovljenja krasne društvene zastave, ki se je na uprav sijajen način vršila dne 4. septembra t. l. Dne 8. septembra t. l. udeležilo se je društvo z zastavo tudi slavnosti blagoslovljenja zastave pevskega in tamburaškega društva „Zvon“ v Šmartnem pri Litiji. — Društvo imelo je v pretečenem letu 192 rednih in 71 podpornih članov; kot ustanovnik pristopil je gosp. Filip Supančič. Pevski zbor štel je 35 članov. Predsednik spominja se tudi dveh med letom umrlih članov, enega rednega in enega podpornega; v znak žalovanja dvignejo se navzoči raz sedežev. — Blagajnik poroča, da je imelo društvo v pretečenem letu 2408 gld. 67 kr. dohodkov in 2220 gld. 67 kr. stroškov, tako, da ima gotovine 188 gld. Če se prišteje še vrednost inventarja, ima društvo 1532 gld. 90 kr. premoženja. Zastava stala je 990 gld. 90 kr., pohištvo 354 gld., za društvene postore, razsvetljavo in šolske potrebščine pa se je izdalo 750 gld. Ostala svota 125 gld. 77 kr. porabila se je za tiskovine in razne druge potrebščine. — V odbor bili so konečno izvoljeni: gg. Fran Makorati, predsednikom, Miha Srakar, podpredsednikom, Hinko Magister, blagajnikom, Josip Cilenšek, tajnikom, Fran Pust, njegovim namestnikom, Anton Gutnik, predsednikom pevskega zbora, Fran Mozetič, Fran Pregelj, Ernest Noth, Anton Jevnikar, Fran Mekinc, Anton Jenko, Ivan Jager in Fran Zakotnik, odbornikom; namestnikom pa: gg. Josip Anžič, Ivan Pregelj, Anton Pregelj in Anton Merlak. Nadalje sta bila izvoljena gg. Fran Valla in Anton Steiner, računskim pregledovalcem.

Vabilo na Martinov večer celjskega pevskega društva, kateri bode v nedeljo, dne 13. novembra t. l. v veliki dvorani „Narodnega doma“ s prijaznim sodelovanjem slavne slovenske celjske godbe pod vodstvom gosp. A. Munda.

Shod priredi dne 20. t. m. „Katoliško pol, in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ v Blacih pri blaškem jezeru.

Zdravniška zbornica kranjska je sklenila vsako leto v spomin 50letnice vladanja cesarja Frana Josipa podeliti primerno svoto potrebnim svojim članom. Za letos se je določila svota 200 gld. Občinstvo se prosi, naj nikar več ne objavlja zahval zdravnikom za vspešno zdravljenje, ker spravi dotičnega zdravnika v konflikt

z določili zbornice, čeprav imajo take zahvale morda dober namen.

Razne stvari.

Proti Lucheniju, morilcu naše cesarice, se je pričela obravnava v Genfu, dne 10. t. m. Pred sodiščem se je obnašal jako veselo in ko je drž. pravnik opisoval njegovo zverinsko veselje nad groznim zlodejstvom, dejal je Luchenij: „Prav ima“. Izpovedal je, da je nameraval umoriti vojvodo Orleanskega in bi naše cesarice ne umoril, če bi imel tedaj v žepu 50 frankov. Peljal bi se v Italijo in ondi zabodel italijanskega kralja. To bodo sedaj že drugi storili, če bi on mogel, storil bi zločin še jedenkrat. Luchenija so obsodili v dosmrtno ječo. Po obsodbi je zaupil: „Živela anarhija! Smrt aristokraciji!“ Poostreno mu bode s tem, da bode 6 mesecev zaprt v celici šest metrov pod zemljo. Ležal bode na slami, dva dneva bode dobil samo suh kruh in vodo, in dva dneva navadno jetniško hrano. Za spremembo mu določijo čez nekaj časa delo v delalnici, potem se pa zopet z nova začne poostrena kazen.

Umrla je velika vojvodinja Marija Antonija Toskanska v 84. letu svoje starosti. Bila je mati Ivana Ortha, nadvojvode Ivana.

„Obzorov“ urednik prof. Josip Pasarič je bil te dni obsojen na 6 mesecev zapora, ker je „Obzor“ vladnemu slugi in načelniku čistih pravašev dr. Franku povedal nekaj gorkih.

Dva nova slovanska učna zavoda. Iz Dunaja se poroča, da državni proračun za l. 1899. določa prvi donesek za ustanovitev hrvatske gimnazije v Parizu in prvi obrok 100.000 gld. za ustanovitev češke tehnike na Moravskem.

Epidemija na praški porodnišnici. Na kliniki za porode je umrlo 20 žensk na epidemični bolezni (Tetanus.) Tudi prvi asistent je umrl. Vrše se stroge preiskave. Tudi bolezen tetanus provzroči neki bacil.

Tunel pod morjem. Francozi nameravajo zvezati s podmorskim tunelom Evropo in Afriko. Tunel bi držal od Gibraltarja 41 km na ono stran do Algiriji. Delo bi trajalo 7 let in bi stalo 2500 fr. za meter.

Dreyfussova afëra stane z agitacijo vred 37 milijonov frankov.

Naše plemstvo. Mobilni kapital je na vrhuncu svoje moči, zatorej kažejo njega zastopniki konservativna načela in razloček med veleposestniki in velekapitalisti vedno bolj gineva. Postala sta oba jeden faktor, ki teži po istem cilju, — nadvladi v državi, nadvladi nad srednjim stanom. Zanimivo je, kako je plemstvo zastopano v modernih akcijskih družbah. V Avstriji štejemo 22 važnejših taci akcijskih podjetij. Samo v teh se nahaja 10 knezov, 52 grofov, 61 baronov, in 168 vitezov ki zavzemajo mesto upravnih svetnikov. V vseh denarnih, bančnih in prometnih družbah sta pa 502 plemenita upravnika svetnika in sicer: 11 knezov, 107 grofov, 106 baronov, 178 vitezov. Pa tudi v državni upravi se plemstvo vedno bolj šopiri. Bili so časi, ko je dobil vsak plemič svojo graščinico. Živel so grajščaki dobro. A dandanes je drugače; živeti pa morajo vender „njih stanu primerno“. Kako jim pomagati? Vlada ima veliko služb na razpolago in te službe so se začele oddajati le „plemičem“, seveda v prvi vrsti višjim, tako da je med 190. uradniki prvih 5 činovnih razredov nad 40 grofov in baronov. Kako je pa v posameznih kronovinah, si lahko vsak misli, če pregleda, koliko plemičev je pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani. Kakor pri nas, tako je tudi drugod. Da tu kdo z mladeniško eleganco preskoči svoje prednike, ni nič posebnega. Ni čudo, če se tedaj meščanski stan tem krogom vedno bolj odtuja. Židovstvo polastilo se je plemstva, ga zapletlo v razna podjetja, ga v duhu časa modernizovalo. Napoleon I. je svoje dni izrekel besede, da vlada Avstrijo 40 rodbin. Radovedni smo, koliko teh plemenitih rodbin ne vleče z židi skupnega dobička pri raznih „modernih podjetjih“

Tisoč odlikovanj podeli cesar baje dne 2. decembra o priliki svojega vladarskega jubila

leja. Grof Thun postane menda knez. Tudi po Slovenskem utripa mnogo src po odlikovanju.

Dnevnik „Czas“, glasilo poljskega kluba, je slavil svojo 50letnico.

Najnovejše vesti.

Slovenska šola v Gorici. To vprašanje je baje upravno sodišče rešilo po volji Italijanov. Slovenci bodo morali pošiljati svoje otroke v Podturen. Natančnih vesti slovenski listi nimajo, kar je jako obžalovati. „Soča“ se nadeja, da veselje Lahov ne bode popolno. Dal Bog!

Goriški magistrat je politično društvo „Slogo“ obsodil na globo 100 kron, ker za svoje novo šolsko poslopje ni izposlovalo prej prebivatnega dovoljenja, predno jo je otvorilo.

Potrjen zakon. Cesar je potrdil v dež. zboru kranjskem sklenjeni zakon, s katerim so se za kmetijske občine uvedle direktne volitve v deželni zbor.

Poslanec grof Ervin Auersperg je odložil svoj mandat za deželni zbor kranjski.

Mednarodno učiteljsko društvo so osnovali učitelji za Goriško in Gradiščansko.

Umrli je mestni stražniški vodja v Ljubljani g. Ivan Izanc.

V Galiciji je izjemno stanje odpravljeno zopet v 15 okrajih. V osmih okrajih še obstoji.

V Beyrutu je policija prišla na sled anarhistom, ki so nameravali usmrtiti nemškega cesarja.

Dunaj 12. novembra. (Telefonično poročilo). Pododsek za carinsko in trgovinsko zvezo je popolnoma končal svoje delo in nespremenjene sprejel vladne predloge. Pododsek za bančne in valutne zadeve je večji del predlog že rešil.

Namestniško vprašanje v Gradcu reši se šele koncem novembra. Sedajni namestnik marki Bacquechem ima še izvršiti zaprisežbo župana dr. Grafa, kojega potrditev je prišla v Gradec. Pri tej priliki bode namestnik spregovoril resen opomin do župana in občinskega sveta.

Eksekutivni komité desnice imel je včeraj sejo, v kateri se je posvetoval o nadaljnjem postopanju desnice glede nagodbenih predlog. Pri tej priliki se je razpravljalo tudi o nasvetu posl. Berks-a radi znižanja cene soli in doglalo se je, da bode v tem oziru dogovorno z ogersko vlado potom olajšanja transporta in pomnoženja prodajalnih mest skušalo doseči ugodne ceno in na ta način ustreči interesom kmetijskega prebivalstva.

V pododseku za banko in valuto izjavil je vladni zastopnik, da se bodejo od 1. januarja 1899 dalje izdajali bankovci, ki bodejo na strani,

ki je sedaj samo nemška, mnogojezični. Tedaj namesto samonemškega teksta, pride odslej nemški, češki, poljski, slovenski, italijanski tekst itd. Ta izjava vladnega zastopnika se je vsprejela v zapisnik.

Poslano.

Odgovarjaje na nekako oceno moje brošure v „Slov. Narodu“ št. 255, moram gosp. spisatelju priznati, da ista res ni namenjena v pospeševanje strokovnjaških experimentov, temveč le koristiti davkoplačevalcem, kateri so tukaj v prvi vrsti interesovani.

Pritrdim mu tudi, da mi navedeni trije gg. inženirji, kot ocenjevalci obeh načrtov, v resnici ne imponujejo, ker imajo po mojem, sicer nemerodajnem mnenju, premalo reelne podlage glede vodovodnih naprav; zakaj bi bil toraj ravno kranjski vodovod njih „Versuchskaninchen“?

Želel bi tudi poznati tisto „zdravstveno oblast“, ki se o vodi, ki je še globoko pod zemljo, točno izreče. Do sedaj mi je znana samo analiza g. prof. Belarja, ki je vodo mojega vodnjaka analizoval in sem vsled tega prepričan, da je v istini dobra — ter da se jednake vode v Kranjski okolici ne manjka.

Opiram se jaz torej na nekaj gotovega, reelnega, mej tem, ko je izrek Vaše „zdravstvene oblasti“ le hipoteza na distanco nekaj metrov pod zemljo.

Glede zagotovljene predprave vodnih sil, ki so se baje hotele rabiti za ljublj. elektrarno, oporekati moram dopisniku, da je to očitna laž, da bi si bil jaz zagotovil kako predkupno pravico, pač pa sem se zavzemal za prodajo vodnih sil šele potem, ko sem bil od dotičnih posestnikov naprošen, to prodajo prevzeti in sicer radi tega, ker se jih je takrat — kakor sedaj mlinarje ob Kokri — plašilo s expropriacijo.

Drzno je torej očitjanje, da je moj načrt od delniške družbe, ki je likvidirala, ki torej ne obstoji več, spekulacija. V občinskem odboru trdi ne sedim, torej nimam nikakega vpliva na oddajo dela — povejte mi torej, kako bi se mi tu sebičnost izplačala?! Pa vzemite si poprej na tisti odgovor strokovnjaški patent, ker ta vam bode donasal več, kakor tako bridki pisi — kot zgoraj omenjeni.

V Kranju, 10. novembra 1898.

Tomo Pavšlar.

Družba sv. Mohorja.

Z razpošiljanjem družbenih knjig smo ravnokar pričeli. Razpošiljatev se je nekoliko zavlekla zaradi raznih za-

prek, ki se navadno le prerade vsako leto pojavljajo, in ker je imela tiskarna letos s knjigo „Naš cesar“ zaradi večje oblike in mnogih podob podvojeno delo. Upamo pa, da bode baš ta knjiga po lepi vsebini in krasni zunanji obliki razveselila vse ude in da bode Slovincem trajen spomin petdesetletnice našega ljubljene, toliko skušanega cesarja!

Knjige razpošljejo se letos posameznim škofijam po tem redu: 1. goriška, 2. krška, 3. tržaška, 4. sekovska, 5. somboteljska, 6. senjska, 7. poreška, 8. razni kraji, 9. ljubljanska, 10. lavantinska, 11. zagrebška, 12. Amerika in Afrika.

Cenjene gospode poverjenike, katerim se knjige pošiljajo, nujno prosimo, naj takoj, ko dobijo »avis«, pošljejo po nje na pošto ali železniško postajo, da ne bode sitnih reklamacij, ki povzročujejo samo zamudo in nepotrebne stroške. Poštne stroške morajo čast. poverjenikom povrniti posamezni udje.

One gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbeni tiskarni, prosimo, naj čim preje pošljejo po nje, da nam zaboji ne zastavljajo prostora, katerega nam itak primanjkuje na vse strani.

Odbor se bode po svojih močeh potrudil, da udje sedaj knjige čim preje dobé v roke. — Romajte torej knjige v toli častnem številu po vsem Slovenskem. Budite rojake, poučujte jih, zabavajte in razveseljajte jih ter vneimate v srcih njihovih ljubezen do Boga, domovine in cesarja!

V Celovcu, dne 8. novembra 1898.

Odbor.

Dvoje lepih stanovanj.

V pred dvema leti novo zgrajeni biši na „Karlovski cesti“ št. 24. oddati je dvoje lepih stanovanj z dvema sobama in vsemi pritliklami, takoj ali pa s prvim svečanom. Več se poizve ravno tam I. nadstr. desno. 100 (3—4)

Kuharico

išče 99 (3—1)

župnik na Dolenjskem.

Več iz prijaznosti pove upravništvo „Slovenskega Lista“.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 61.

priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnih

pečij iz glina te snovi

od najprostejših do najfinejših ružave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

— Cene nizke. — 8 (52-25)

10% ceneje kakor drugod!

Zimsko blago je že došlo in se dobiva po kolikor mogoče nizkih cenah samo v modni trgovini

Maksa Armiča

Sv. Petra cesta št. 2.

Zimske srajce za turiste. — Jopiči za dame in gospode.

Aubice, čepice, jopice, vse iz volne za otroke.

Fine bele in rudece vrhne jopice iz volne za otroke.

Nogovnice za gospode od 22, 25, 35 do 80 kr.

Nogovnice za dame in otroke od 24, 30, 35, 45 kr. do 1 gld.

Fine rokavice za dame in otroke v škotskih barvah od 25, 35, 45 do 75 kr.

Fine rokavice za gospode od 45, 65, 70, 80 kr. do 1 gld. 20 kr.

Glave rokavice za gospode iz dobrega usnja podložene po 1 gld. 25 kr.

Šali za dame (Shawl) za zimo od 65 kr. vseh cen do 1 gld.

Copatke za dom za dame, gospode in otroke.

Pristne ruske galoše za dame, gospode in otroke.

Dobijo se pa tudi sledeče stvari po jako nizkih cenah.

Zavratnice dolge barvane od 16, 30, 35, 45, 50, 75 kr. do 1 gld. 50 kr., črne

od 28 do 70 kr., fine kratke barvane od 20, 30, 35, 38 do 75 kr.

Zavratnice kratke črne za stoječi ovrtnik od 22, 30, 45 do 80 kr., za ležeči ovrtnik od 15, 18, 20, 25 do 50 kr.

Zavratnice barvane in črne za nove stoječe-ležeče ovrtnike od 45 do 70 kr.

Samopletke (samozaveznice) od 22, 35, 48, 60, 70, 80 kr. do 1 gld., za

krakke ovrtnike vezati od 80 kr. do 1 gld., samozaveznice (Lavalères)

od 35, 45, 55, 60, 75 do 85 kr.

Zavratnice za dame najnovejše in fine od 45 do 65 kr.

Najelegantnejše fašone ovrtnikov za gospode in ovrtnikov za dame.

Najelegantnejše fašone manšetov za gospode.

Elegantne fine srajce, bele ali barvane s svilnatimi prsi

Predsravniki, beli in barveni vseh vrst. — Gumbe za srajce in manšete.

Životniki in moderci raznovrstnih cen in najboljših krov.

Predpasniki barveni in črni za dame in otroke.

Posamentarijske kltice, zavijavke in garniture, fina švicarska vezanina od

19 do 70 kr., v kosu izdatno ceneje. 92 (6—2)

Trnkóczyja

ustna voda

steklenica 50 kr.

Trnkóczyja

prašek za zobe

škatljica 30 kr.

kakor tudi

vse medicinično-kirurške in pharmaceutične preparate, specialitete itd., dietična sredstva, homeopatična zdravila, medicinska mila parfumerije itd. itd.

priporočajo in razpošiljajo na vse strani 27 (12—11)

lekarniške tvrdke:

Ubald pl. Trnkóczy v Ljubljani na Kranjskem, Viktor pl. Trnkóczy na Dunaju, Margarethen, Dr. Oton pl. Trnkóczy na Dunaju, Landstrasse, Julij pl. Trnkóczy na Dunaju, Josefstadt, Vendelin pl. Trnkóczy v Gradcu na Štajarskem.

Pošiljatev z obratno pošto.

Telefon št. 90

Telefon št. 90

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem dobil

genera no zastopstvo meščanske pivovarne v Plznu

ustanovljene l. 1842.

za Kranjsko, Spodnje Štajarsko, Reko, Opatijo
lko, Lovrano i. t. d.

ter da bodo točili

!originalno Plznsko pivo!

iz te pivovarne,

ki je najboljša na svetu, in tudi jedino bolnikom priporo-
čeno od zdravnikov v dijetu,

naslednji gospodje:

Bilina & Kasch, „Pri Roži“,**L. Fantini**, Gradišče**G. Fröhlich**, „Pri slonu“,**Karol Koisser**, „Pri Maliču“,**Ivan Mayr**, „Narodni Dom“.

v steklenicah ga bodo prodajali gg.: ➡

M. Avanzo, Wolfeye ulice,**Ivan Buzzolini**, Špitalske ulice.**M. Umberger**, Židovske ulice.**Fr. Krapeš**, „Narodna kavarna“.

Naročila na pivo v steklenicah in v sodčkih

vzprejemam v svoji pisarni

v Šelenburgovih ulicah št. 1.

Z velespoštovanjem

97 (10-3)

Ivan Gorup

generalni zastopnik meščanske pivovarne v Plznu

ustanovljene l. 1842.

➡ Naročila z dežele izvršujem točno. ➡

VIZITNICE

priporoča

J. Blasnikova tiskarna.

Prodaja vina.

„Kletarsko društvo v Ormoži“, vpisana zadruga z ome-
jeno zavezo, naznanja, da ima

letošnjega vina prek 600 hektolitrov

iz najmenitnejših vrhov ormoških goric na prodajo. — Kdor želi kupiti,
naj se oglasi pri gosp. načelniku Francu Hanželiču na Hardeku, ali pri
blagajniku g. Alojziju Miklu v Ormoži; ondi se tudi na pismena vprašanja
odgovarja.

102 (2-2)

Krojaška tvrdka v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27

Jos. Rojina

se priporoča čast. duhovščini in sl. občinstvu v izdelovanje

modernih in finih oblek

po najnovejšem francoskem in angleškem kroju iz modnega, trpežnega blaga,
katerega ima v veliki izbi v zalogi.

➡ Cene delu in blagu primerno nizke. ➡

Izvrstna desetletna praksa, ko sem si pridobil v Parizu in Londonu,
omogoča mi, da zadovoljim vsestransko tako oziroma eleganco in okusa, kakor gledé točnosti
in solidne izvršitve.Priporočam se prav uljudno v znatna naročila ter beležim
velespoštovanjem

101 (3-2)

Jos. Rojina, krojaški mojster.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid

navadno opeko za zid

39

ponujata

po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

Ljubljana, meseca novembra 1898.

P. n.

Usojava se, s tem dati na znanje, da odpreva v mesecu novembru pod firmo

Češnik & Milavec

v Špitalskih ulicah v novozgrajeni palači meščanskega bolniškega zaklada (Lingarjeve ulice)

trgovino z manufakturnim, suknenim, platnenim in modnim blagom.

Opozarjava p. n. občinstvo na najino najboljše asortirano zalogo najnovejših vrst blaga
za obleke, barhantov, modnega blaga za dame in gospode, platna, belega blaga, kotonov in
podšivnega blaga ter prosiva za prav obilen obisk.Zagotavljava strogo solidno in reelno postrežbo ter se priporoča
z velespoštovanjem

103 (3-2)

Češnik & Milavec.

➡ Vzorci vseh vrst razpošiljava franko. ➡